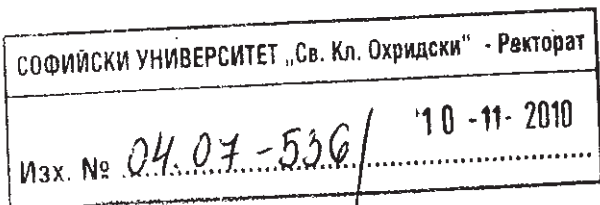

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
"Св. Кл. Охридски"
1504, София
бул. "Цар Освободител" № 15
тел: 93 08 200
факс: 946 02 55

SOFIA UNIVERSITY
"St. KLIMENT OHRIDSKI"
Sofia, Bulgaria
blvd. "Tzar Osvoboditel" 15
Tel. +359 2 846 71 38;
+359 2 93 08 364
Fax: +359 2 946 02 55

ДО
Г-Н ОГНЯН СТОИЧКОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА КОМИСИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕТО, НАУКАТА И
ВЪПРОСИТЕ НА ДЕЦАТА,
МЛАДЕЖТА И СПОРТА
В ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВОТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България № 054-01-86

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Приложено Ви изпращам становище на СУ „Св. „Климент Охридски“ относно Законопроект за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България № 054-01-86.

За краткото време, с което разполагахме за запознаване със законопроекта, първите ни впечатления са, че той добросъвестно изменя и допълва всички текстове, отменени с Решение № 11 от 5 октомври 2010 г. на КС по конституционно дело № 13 от 2010 г., но не прави опит да реши въпросите, които възникват при прилагането на ЗРАСРБ, произтичащи от непълноти в него.

Съгласни сме с Конституционния съд, че трайното решение на тези въпроси е възможно единствено с „разработването и приемането на нова, концептуално завършена, обхватна и единна законодателна уредба на въпросите на образованието и развитието на академичния състав“.

Приложение: съгласно текста

РЕКТОР:

ПРОФ. ДИ

СТАНОВИЩЕ
на СУ „Св. Климент Охридски”
по законопроект за изменение и допълнение на Закона за развитие на академичния
състав в Република България 054-01-86

Законопроектът има за цел да уреди възникналите правни последици от Решение № 11 от 5 октомври 2010 г. по конституционно дело № 13 от 2010 г., с което Конституционният съд е обявил за противоконституционни множество разпоредби от Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Според нас законопроектът не изпълнява тази своя цел. В заключението си към Решение № 11 Конституционният съд констатира, че „Законът за развитието на академичния състав в Република България не предлага ясна концепция относно материята, до която той се отнася... Народното събрание в съответствие с чл. 22, ал. 4 от Закона за Конституционен съд следва да постанови как да се уредят обществените отношения с оглед обявените за противоконституционни разпоредби на Закона за развитието на академичния състав в Република България, в т.ч. **разработването и приемането на нова, концептуално завършена, обхватна и единна законодателна уредба на въпросите на образованието и развитието на академичния състав**”. С внесеня законопроект не се предлага такава уредба.

Мотивите за това становище са следните:

I. Липса на ясна регламентация на условията и реда за прием и обучение на докторанти, както и за дейността на научното жури за оценяването на дисертационен труд и на кандидатите за академични длъжности

Законопроектът не дава удовлетворително решение на посочения от Конституционния съд проблем, че „лансирането на някои критерии като брой цитати, брой публикации в чужди научни издания и т.н. първо не могат да важат за всички научни направления, и второ дори те са повече свързани с количествен, а не с качеството научни резултати. Законът следователно е длъжен да определи условията за заемане на академична длъжност и едва на тази основа да се мисли за конкретните критерии и то в рамките на сродни научни направления”.

В законопроекта не са намерили място текстове, регламентиращи условията и реда за прием и обучение на докторанти, както и за дейността на научното жури за оценяването на дисертационен труд и на кандидатите за академични длъжности „главен

асистент“, „доцент“ и „професор“. В съответствие с мотивите към законопроекта се въвеждат „диференцирани изисквания към дисертационния труд за придобиване на образователно и научна степен „доктор“ и на научна степен „доктор на науките“, както и диференцирани изисквания за заемане на академичните длъжности „доцент“ и „професор“. Това означава, че от над десет страници текст в ППЗРАСРБ в законопроекта са влезли само няколко текста, свързани с Единните държавни изисквания и почти никакви текстове за условията и реда. Такива условия и ред не могат да бъдат определени и с правилниците на висшите училища, защото тази възможност се отменя с § 1, т. 3 и § 4, т. 2 на законопроекта в съответствие с Решение № 11 на КС.

Същевременно в Решение № 11 на КС се казва: „Член 4, ал. 3 от ЗРАСРБ предвижда, условията и редът за провеждане на заседанията на научните журита, които се създават със закона, да бъдат уредени в правилниците на висшите училища и научните организации. При положение, че със своите решения научните журита установяват права, е **необходимо да съществуват единни изисквания относно реда** за тяхната дейност.”.

Дори ако идеята е условията и редът за прием и обучение на докторанти да бъдат приети с правилника по § 9, ал. 2, следва със законопроекта да бъде създадено правното основание за това. Всъщност законопроектът отменя действащото правно основание за определяне на условията и реда за прием и обучение на докторантите, като с § 33 се заличават изр. 2 и 3 на § 9, ал. 2 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗРАСРБ. Това става в изпълнение на Решение № 11 на КС, което обявява за противоконституционен § 9, ал. 2, но само в частта му относно израза „единните държавни изисквания по смисъла на чл. 1, ал. 3”. Конституционният съд приема, че „по-голямата част от разпоредбата на § 9, ал. 2, изр. второ ЗРАСРБ не влиза в никакво противоречие с Конституцията. Доколкото тя урежда въпроси по прилагането на Закона за развитието на академичния състав в Република България като например регламентирането на процедурите по прием и обучение на докторанти по глава втора на закона, нормите за преподавателска натовареност съгласно чл. 24, ал. 3 ЗРАСРБ. Става въпрос за материя, която правилникът за прилагането му само ще доразвие и ще уточни някои детайли с оглед на последиците на правилата, които се съдържат в закона”.

II. Противоречия и неточности в текстовете на законопроекта

1. С § 10 се създава нова ал. 3 на чл. 13, съгласно която за успешно защитена се смята дисертация за придобиване на научната степен „доктор на науките”, получила на защитата положителни оценки от най-малко пет от седемте члена на научното жури, което е 71 на сто. Тъй като за успешна защита на дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор” се изискват положителни оценки от три от

петте члена на журито, което е 60 на сто, справедливо е за придобиване на научната степен „доктор на науките“ изискването да бъде не за пет, а за четири положителни оценки от членовете на научното жури.

2. С § 11 законопроекта създава нов чл. 14а, чиято цел е да признае юридическа релевантност на правата на лицата, придобили научната степен „доктор на науките“ в съответствие с Решение № 11 на КС. Не става ясно обаче кога са налице равни други условия, за да ползват предимство лицата, придобили научна степен „доктор на науките“ при заемане на академичните длъжности.

3. Налице е противоречие между § 15 и § 18 на законопроекта. След като с чл. 24, ал. 1, т. 2 се въвежда изискване кандидатите за академична длъжност „доцент“ да са заемали академична длъжност „асистент“, „главен асистент“ или да са били преподаватели не по-малко от две години, в чл. 27, ал. 3 се включва текстът „Научното жури оценява кандидатите според изследователската им продукция, а при наличие - и съобразно преподавателския им опит“.

4. Някои от изискванията за заемане на академичните длъжности са прекомерни или неточни. Така например със въведените с § 18 в чл. 27 ал. 3, т. 2, б. а изисквания за изследователската работа е и участие в поне два изследователски проекта, „завършили с изобретения, рационализации и др.“, което е възможно предимно в областта на техническите науки, освен които има над 30 професионални направления. В ал. 3, т. 2, б. б се изисква творческата работа да включва участие в поне два проекта, завършили с творби, въпреки че хората на изкуството най-често работят индивидуално. В създадения с § 21 нов чл. 29а, ал. 1, т. 1, б. б се изисква работа с докторанти, назначени на преподавателски позиции в съответното висше училище или научна организация, което е прекалено и не зависи само от кандидата; буква б. на същата точка съдържа изискване за ръководство на поне пет изследователски проекта, завършили с научни разработки, което е неизпълнимо, а буква в. – поне три научни публикации годишно, което въвежда изискване за излишна регулярност на публикационната активност (нищо не пречи едната година кандидатът да има една публикацията, а през следващата – пет).

5. § 23 от законопроекта премахва в чл. 30, ал. 1 спазването на единните държавни изисквания като обект на контрола на министъра на образованието, младежта и науката, но така остава неясно за какво той осъществява контрол върху откритите и неприключили процедури за придобиване на научна степен и за заемане на академични длъжности. Предлагаме следния текст на чл. 30, ал. 1, който е в съответствие с няколко коментара на Решение № 11 на КС по този въпрос: „Министърът на образованието, младежта и науката осъществява контрол върху откритите и неприключили процедури за придобиване на научна степен, както и за заемане на академични длъжности, за нарушения на този закон или на правилниците на висшите училища“.

III. Непълноти в ЗРАСРБ, които законопроектът следва да попълни

1. В съответствие с Решение № 11 на КС с § 10 на законопроекта се изменя чл. 13, ал. 1 от ЗРАСРБ в частта ѝ за Националната листа. Необходимо е обаче да се допълни и текстът, съгласно който от седем члена на журито точно четирима са външни лица за съответното висше училище или научна организация, защото висшето училище може да не разполага с трима вътрешни за висшето училище хабилитирани специалисти в тясната научна специалност и за да отговори на това изискване, ще бъде принудено да включи специалисти от по-широкото научно направление или дори научна област (в случаи като професионални направления филология, физика и химия е очевидно защо това не е правилно – органичен химик ще оценява неорганичен, русист ще оценява египтолог и т. н.). Следва текстът да се допълни и да стане „най-малко четирима са външни лица”, както е в случая със състава на журитата за защита на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор” и за конкурс за академичните длъжности „доцент” и „професор”, определени съответно в чл. 9, чл. 25 и чл. 29, ал. 2 от ЗРАСРБ (чл. 29б от законопроекта).

Аналогично в чл. 20 журито за конкурс за заемане на академичната длъжност „главен асистент“ следва да включва не двама, а „най-малко двама” външни за висшето училище членове.

2. Съгласно чл. 14, ал. 1 от ЗРАСРБ научните степени „доктор“ и „доктор на науките“ се удостоверяват с диплома, издадена от съответното висше училище или научна организация съгласно установения ред. В законопроекта следва да се определи какъв е този ред.

3. Наложително е законопроектът да измени и допълни чл. 17 от ЗРАСРБ, съгласно който висшите училища и научните организации могат да назначават лица на длъжност „асистент“ на срочен трудов договор. Не е ясно дали с текста се създава възможност за назначаване на асистенти както на срочен, така и на безсрочен трудов договор, или задължение асистентите да се назначават единствено на срочен трудов договор.

4. Законопроектът следва да попълни съществуващият в чл. 29 от ЗРАСРБ пропуск и да определи, че и длъжността „професор” се заема въз основа на конкурс и избор като останалите академични длъжности.

5. Уреждане на заварените процедури

Въпреки претенцията в мотивите към законопроекта, че с § 5 от Преходните и заключителни разпоредби е предложена и уредба на заварените правоотношения, такава уредба се създава единствено за лицата, притежаващи научни степени и научни звания, но не и за лицата, които са били в процес на придобиването им по време на влизането в сила на ЗРАСРБ.

Параграф 9, ал. 1 от ЗРАСРБ регламентира, че откритите и неприключили към влизането в сила на закона процедури пред Висшата атестационна комисия се

довършват при досегашните условия и ред, като за открити процедури се смятат тези, по които има избрани рецензенти или е платена такса.

Налице са обаче и други заварени процедури, за които ЗРАСРБ не е определил условия и ред, различни от общите в закона, което създава празноти в законовата уредба и неясноти по прилагането му.

Такива процедури са следните:

5.1. Процедури на кандидати за образователната и научна степен „доктор“, насочени за защита преди влизането в сила на ЗРАСРБ, но по които не са избрани рецензенти и не е платена такса.

5.2. Процедури на кандидати за научната степен „доктор на науките“, отчислени с право на защита преди влизането в сила на ЗРАСРБ, но по които не са избрани рецензенти и не е платена такса.

Как да постъпим с кандидати, които не притежават образователната и научна степен „доктор“, след като § 9 на законопроекта гласи, че „научната степен „доктор на науките“ се придобива от лице с научна степен „доктор“? (Впрочем каква степен е степента „доктор“? Според § 9 на законопроекта е научна степен, според чл. 2, ал. 2, т. 1 на ЗРАСРБ е научно-образователна степен, а според § 2 на законопроекта е образователна и научна степен.)

5.3. Конкурси за асистенти, обявени и с изтекли срокове за подаване на документи преди влизането в сила на ЗРАСРБ.

В съответствие с отменения ЗРНСНЗ документи са подали както кандидати, притежаващи образователната и научна степен „доктор“, така и кандидати без степен „доктор“. Съгласно чл. 17 от ЗРАСРБ висшите училища могат да назначават лица на длъжност „асистент“ на срочен трудов договор. Следва ли да се прекрати конкурсът и, ако се прекрати, по какви критерии се избира между кандидатите при назначаването? В случай че някои от тях са с докторска степен, като асистенти ли следва да бъдат назначени, или е необходимо да се прекрати конкурсът за асистент и да се обяви конкурс за главен асистент?

5.4. Конкурси за главни асистенти, обявени и с изтекли срокове за подаване на документи преди влизането в сила на ЗРАСРБ. В съответствие с отменения ЗРНСНЗ документи са подали както кандидати, притежаващи образователната и научна степен „доктор“, така и кандидати без степен „доктор“. Следва ли да бъдат допускани кандидатите без степен „доктор“ до конкурс, в противоречие на изискването на чл. 18, ал. 1 от ЗРАСРБ, или да не бъдат допускани, което е в нарушение на условията на конкурса при обявяването му и на уредбата, действаща при подаването на документите?

5.5. Новите конкурси за научни степени и академични длъжности по Класификацията на специалностите на научните работници в Република България, утвърдена със Заповед № 114-111 на министъра на науката и висшето образование и председателя на Висшата атестационна комисия от 1990 г. ли следва да се обявяват, или по Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления,

приет с Постановление № 125 на Министерския съвет от 2002 г.? В случай че се обяви конкурс преди изтичане на сроковете по § 3 от ПМС № 202 от 10 септември 2010 г., съответно по § 8, ал. 1 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за развитието на академичния състав в Република България, той ще бъде обявен по Класификацията на специалностите на научните работници в Република България, а подаването на документи ще приключи след изтичането на тези срокове, когато в съответствие с чл. 4, ал. 5 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ ще е в сила Класификаторът на областите на висше образование и професионалните направления.

5.7. В кои случаи едно висше училище има право да признава придобитите в чужбина научни степени в съответствие с чл. 5, ал. 3 от ЗРАСРБ – само за степени, необходими за явяване на конкурси за академични длъжности в самия университет или при поискване на всяко лице, придобило такава степен? Ако висшето училище има това право само за степени, необходими за явяване на конкурси за академични длъжности, кой ще признава степените на желаещите да работят в държавната администрация, нестопанския сектор и стопанските организации? В случай че може да признава придобитите в чужбина степени на всички желаещи лица, съществуват ли някакви ограничения – например в кои професионални направления висшето училище може да извършва признаване?

IV. Предложения за други допълнения в законопроекта

1. Предлагаме законопроекта да удължи срока за закриване на Висшата атестационна комисия по § 8 с два или три месеца, за да могат да приключат текущите процедури.

2. Препоръчваме да се огледат внимателно отменените актове – ЗНСНЗ, Правилникът за неговото приложение и Наредбата за държавните изисквания за приемане и обучение на докторантите и в законопроекта да се включат уредените в тях въпроси, неуредени в ЗРАСРБ.

Необходимо е например да се въведе изискването висшите училища да изпращат екземпляри от дисертационните трудове в Националната библиотека „Кирил и Методий“ и НАЦИД, което досега беше задължение на Висшата атестационна комисия.

Отменената Наредба за държавните изисквания за приемане и обучение на докторантите съдържа текст, съгласно който „научната специалност, по която се провежда обучението, трябва да бъде от научно направление, съответстващо на професионалното направление, в което лицето е придобило образователно-квалификационната степен „бакалавър“. С отпадането на това изискване става възможно кандидатът да е завършил специалност Физика или Топлотехника и да кандидатства за докторантура по история или обратно.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието, младежта и науката

№. 0101-288
.....
..... 10.11...... 2010 г.

ДО

Г-Н ОГНЯН СТОИЧКОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕТО, НАУКАТА И
ВЪПРОСИТЕ НА ДЕЦАТА,
МЛАДЕЖТА И СПОРТА

На Ваш № КН-053-09-364/04.11.2010 г.

СТ А Н О В И Щ Е

Относно: *Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България*

УВАЖАЕМИ Г-Н СТОИЧКОВ,

Уведомявам Ви, че във връзка с представения проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България, внесен за разглеждане от Ирена Любенова Соколова и група народни представители, Министерството на образованието, младежта и науката няма забележки и предложения.

СЕР
Мит

младежта и науката

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието, младежта и науката

№...*С.О.А.-287*.....
.....*10-11*..... 2010 г.

ДО

Г-Н ОГНЯН СТОИЧКОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕТО, НАУКАТА И
ВЪПРОСИТЕ НА ДЕЦАТА,
МЛАДЕЖТА И СПОРТА
На Ваш № КН-053-09-367/08.11.2010 г.

СТ А Н О В И Щ Е

Относно: *Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република Българи № 054-01-88*

УВАЖАЕМИ Г-Н СТОИЧКОВ,

Във връзка с представения проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България № 054-01-88, внесен за разглеждане от народните представители Валентина Богданова, Ивелин Николов и Михаил Миков, Министерството на образованието, младежта и науката има следното правно-техническо предложение:

Целта на § 2 от законопроекта е да разшири кръга на процедурите, които да се приключат при условията и по реда на Закона за научните степени и научните звания.

Законопроектът предвижда за открити процедури да се смятат тези, които са започнали при действието на Закона за научните степени и научните звания.

Считаме, че така направеното определение разкрива общоупотребимото съдържание на понятието „открита процедура”, поради което за постигане на целта е достатъчно да се заличи изречение второ на § 9, ал. 1 от Преходни и заключителни разпоредби. В този смисъл е и чл. 36, ал. 1, във връзка с чл. 37, ал. 2 от Указ № 883 за прилагане на Закона за нормативните актове.

1 1

СЕРГ

Минис

младежта и науката

ДО
Г-Н ОГНЯН СТОИЧКОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И ВЪПРОСИТЕ
НА ДЕЦАТА, МЛАДЕЖТА И СПОРТА
НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА Р. БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Медицински Университет – София изказва своята благодарност за поканата да представим предложения по измененията и допълненията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ).

Ние изцяло подкрепяме предложенията на Министерство на образованието, младежта и науката. Този закон е изключително необходим на научната общност. Той изразява съвременно виждане за развитието на научния потенциал на Р. България и предоставя автономия на университетите да развиват своите кадри.

Въпросите, които са важни за доизясняване и които биха могли да бъдат обсъдени от господата народните представители, са свързани с два момента от предложенията за промени, а именно:

- въпросът с правилника за прилагане на ЗРАСРБ и степента на свобода на университетите, чрез правилниците на висшите училища да въвеждат специфични критерии за развитие на своя научен потенциал;
- въпросът с наличието на задължителни критерии за научно израстване на национално ниво, които да стимулират развитието на българската наука и да поставят бариери пред научната посредственост.

Медицински Университет – София изказва своята готовност да участва активно в последващите обсъждания на Парламентарната комисия, както и при необходимост да участва в работни групи, които биха подпомогнали дейността на народните представители.

Готови сме да предложим на Вашето внимание критериите, разработени за оценка на научните кадри в медицинските науки от Медицински университет – София.

Нашето желание е да имаме един съвременен Закон за развитието на академичния състав в Р. България – основа за научното израстване на българските учени.

ПРОФ. Д-Р ВАНЬО МИТЕВ

Ректор на Медицински университет – София

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
АКАДЕМИЯ

Рег. № 8105 Екз. № ...
Дата 10.11. 2010 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО ОБРАЗОВАНИЕТО,
НАУКАТА И ВЪПРОСИТЕ НА
ДЕЦАТА
ПРИ 41 НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Г-Н ОГНЯН СТОИЧКОВ

София, бул. „Ал. Батенберг” 1

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СТОИЧКОВ,

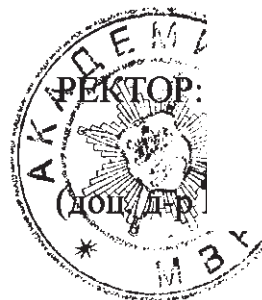
Във връзка с Ваше писмо Изх. № КН-053-09-365/ 08.11.2010 г. Ви уведомяваме за становището си относно предстоящото разглеждане на *Законопроект за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ)*.

В § 13 от проекта за изменение и допълнение на ЗРАСРБ се предвижда отмяна на чл. 18, ал. 2. Предлаганата промяна е в съответствие с т. 5 от Решение № 11 на Конституционния съд по конституционно дело № 13 от 2010 г., с което разпоредбата на чл. 18, ал. 2 от ЗРАСРБ се обявява за противоречаща на Конституцията на РБ.

Отмяната на чл. 18, ал. 2 не нарушава целостта на разпоредбата на чл. 18 от ЗРАСРБ. Запазва се нормата на чл. 18, ал. 1 от ЗРАСРБ, според която дадено лице може да заеме академичната длъжност “главен асистент”, ако е придобило научната степен “доктор”. По този начин законът ще уреди еднакви условия за заемане на една и съща академична длъжност във висше

училище или научна организация, каквото е и становището на Конституционния съд.

Предвид горното, изразяваме съгласие с предложението § 13 от Законопроекта за изменение и допълнение на ЗРАСРБ, който предвижда отмяна на чл. 18, ал. 2 от ЗРАСРБ.

БЕЛЕЖКИ
ПО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА ГРУПА ДЕПУТАТИ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И
ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА РАЗВИТИЕ НА АКАДЕМИЧНИЯ
СЪСТАВ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

1. Не става ясно предложението за промени в Закона индивидуална инициатива ли е, кои депутати и от кои парламентарни групи го подкрепят, съгласувано и прието ли е от МОМН.
2. Предложението съдържа няколко радикални идеи, без да излага мотиви защо се възприемат:
  - изцяло се премахва уредбата на Националната листа на журитата;
  - заличава се целият текст, свързан с Арбитражния съвет;
  - заличава се текстът, който разпорежда конкретните условия за придобиване на научните степени и заемане на академични длъжности да се уточняват с вътрешните правилници на висшите училища и научните организации;
  - направен е опит да се конкретизират изискванията за получаване на научни степени и заемане на академични длъжности;
  - възприема се назначаването на академични длъжности да бъде трудово правоотношение;
  - носителите на научната степен „доктор на науките“ могат да заемат академични длъжности и при равни други условия ползват предимство, т.е. тази научна степен става елемент на кариерното развитие.
3. Идеята за създаването на Национална листа на учените за участие в журита е много добра. Неприемлив е записаният в закона начин, по който се формира и поддържа. Отказът от тази идея е нецелесъобразен. Една такава листа може да играе много важна роля за реалната оценка и използване на научния потенциал; за сравнение между включените в нея; за избягване на лобизма при формирането на журитата и т.н.

В наше предложение до Комисията и Министерството ние сме предложили основни принципи за изграждане на Националната листа.
4. В стопанския живот, в икономиката доброволният арбитраж намира все по-голямо приложение. Той може да намери широко поле за приложение в сферата на науката и висшето образование. За тези сфери дори той е много по-присъщ, отколкото съдебното производство. От такава гледна точка отказът от Арбитражния съвет не е целесъобразен. Той трябва да остане, но начинът за формирането му и за действие трябва да се измени в сравнение със заложеното в Закона.
5. Изборът на членовете на журитата се предоставя изцяло на волята на ректора на висшето учебно заведение или на ръководителя на

научната организация. Той може да не се съобрази и с предложението на съответния научен съвет, без да дава никакви обяснения. Освен това в предложението липсва текст, който да сочи при какви случаи учен не може да бъде избран за член на жури, за да се предотврати лобизъм, приятелство, противопоставяне и т.н. Така например не може да бъде член на жури учен, който е „свързано лице със съответния кандидат”. Задължително в закона трябва да има запис, че кандидатът за степен или длъжност има право да прави отвод на членове на журита. Това са принципни положения и не бива да бъдат оставяни за правилника за приложение на закона.

6. Правилно е в Закона да фигурират конкретни изисквания за придобиване на степени и за заемане на академични длъжности. Но тези изисквания са формулирани твърде общо с преплитане между тях и с твърде различен относителен дял за отделните университети и организации. Дори в рамките на една организация или катедра може да има различни изисквания за изследователска и учебна дейност. Освен това липсва разделение на основни и допълнителни изисквания. При сегашния запис на закона допълнителни (второстепенни) изисквания могат да решат избора от научния съвет, независимо от мнението на научното жури. В закона трябва да има текст, който да задължава при обявяването на конкурсите ясно да бъдат показани конкретните изисквания за съответната длъжност, а така също условията, на които трябва да отговаря кандидатът, за да участва в конкурса. Например притежаването на научна степен е условие за участие в конкурса.
7. Както в закона, така и в предложението за неговото изменение и допълнение има текстове, които не са добре обмислени и създават условия за широки граници за тълкувания и приложение. Тук можем да отнесем например:
  - изискването за „оригинален принос в науката” за дисертационния труд на кандидата за научната степен „доктор” (§ 4 на предложението). Това условие е ненужно за тази степен и поради това, че липсват критерии и начин за определяне на оригиналност на приноса. В изискванията за „доктор на науките” пък е записано „значителен оригинален принос” (§8, ал. 2 от чл. 12). Как може да се определи, че един принос е значителен, а друг незначителен, но оригинален. А за тази степен е правилно да се изисква принос;
  - в параграф 15 са посочени измененията на чл. 24, ал. 1, т. 2 и т. 3. На практика те допускат, че всеки може да стане доцент. Изцяло е пренебрегнато кариерното израстване и последователното заемане на длъжности. Освен това преподаването на хонорар, без значение на научна област и проблематика, без значение на обема на

натовареност, не може да бъде равностойно на постоянния ангажимент, дори и да се осъществява в рамките на две години.

Въвежда се едно равенство, което буди недоумение. Едва ли някой сега може да посочи какво значи „равностойни публикации” на монографичен труд. При това отпечатани в „специализирани научни издания”, за които няма точно определение и название, а тяхното реално ниво може да бъде в много широки граници и без значение на вида на тяхното издателство. Дори споменаването само на изискването да бъдат на академични издателства и/или на международни издателски центрове внася много по-голяма конкретност и предполага по-високо ниво на научни постижения.

- в параграф 18 се дава редакция на ал. 3 на чл. 27, която определя критериите и показателите за заемане на академичната длъжност „доцент”. В преобладаващия брой научни области колективният труд (проекти, доклади, книги, статии, учебници и т.н.) се цени по-високо от индивидуалния, още повече че в някои от тях практически са невъзможни самостоятелни изследователски прояви. В предложението за изменение на закона липсва яснота как ще се приема и отчита участието в колективна изследователска дейност.

Участието в проекти не може да се оценява по брой. Проектите се различават твърде много по мащабност, ниво, продължителност на разработване, брой участници, значимост, международно участие и т.н. Освен това не е все едно дали ученият е ръководител, активен участник, консултант или рецензент. Не на последно място – проектите почти винаги са дело на колективен труд.

Буква „г” от т. 2 на алинеята няма никакъв смисъл, след като това изискване фигурира в буква „б” на същата точка. Не е ясна идеята на буква „д” от същата точка на предложението.

- В новия чл. 14 (§11 на предложението) правилно се предлага научната степен „доктор на науките” да се ползва с предимство при заемане на академични длъжности. Но в ал. 1, т. 3 на чл. 29 това право се елиминира, тъй като кандидатът за доцент, който е доктор на науките, трябва да представи нов публикуван монографичен труд, така както се изисква за научната степен „доктор”. В т. 2 на същия член се изисква още една монография, ако кандидатът за „доцент” не е заемал такава длъжност в друга организация.

Подобни аномалии има и при промените, свързани с академичната длъжност „професор”. Наложително е да се преработят и по-добре структурират изискванията за заемане на академичните длъжности „доцент” и „професор”.

09.11.2010 г.

Съюз на учените в България